

פניני השבוע

יו"ל לע"נ הרה"ח רבי ברוך בענדיט ב"ר משה נחום ליכטנשטיין זצ"ל

משגיח רוחני דישיבת "שער אליעזר" קרעטשניף

בעזה"ת, פרשת בראשית תשע"ב

בראשית ברא אלוקים (א'–א')

וברש"י שבתחלה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין וגו'. פירוש, דכאשר אדם רוצה להתחזק מעתה בתחילת השנה, ולהתחיל מחדש ולהתעלות מעלה מעלה בחינת "בתחילה עלה", הכל תלוי "במחשבתו" אם מקדשה כראוי ואינו חושב מחשבות זרות, ועי"ז זוכה "לבראתו" להבריא את "מדת הדין" ולהמתיקו ולהפכו לחסדים ורחמים.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א)

בראשית ברא אלוקים וגו' את השמים ואת הארץ (א'–א')

"בראשית" יסוד היסודות וראש כל הידיעות הוא לידע, כי "ברא אלקים את השמים ואת הארץ", שיש בורא ויוצר ומנהיג לבירה.

(הרה"ק רמ"ל מסאסוב זיע"א)

בראשית ברא אלוקים (א'–א')

וברש"י אין המקרא הזה אומר אלא דרשוני כמ"ש רז"ל בשביל התורה שנקראת (משלי ח') ראשית דרכו ובשביל ישראל שנקראו (ירמיהו ב') ראשית תבואתה. רש"י בא לרמוז כאן, כל מי שרוצה לדרוש, עליו לדרוש רק בשביל התורה ובשביל ישראל, ואם כוונתו רק לשם התפארות, מוטב שלא ידרוש בכלל.

(הרה"ק רא"י מסאדיגורא זיע"א)

שבת בראשית

הרה"ק בעל ה"דברי חיים" מצאנו זיע"א אמר טעם למה נקרא דוקא שבת זו "שבת בראשית" ולא כן הדבר בשבת נח ולך לך וכו', וביאר דהנה אמרו רז"ל במדרש, דהעושה תשובה הקב"ה בורא אותו בריאה חדשה, ולפי"ז נמצא דאחרי הימים נוראים אשר בני ישראל עשו תשובה וטהרו את עצמם מכל חטא, הרי הם כקטן שנולד מחדש, והלכך נקראת השבת הראשונה על שם המאורע "שבת בראשית", ראשית הבריאה החדשה של כלל ישראל

(עטרת חיים)

ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד (א'–ה')

"ערב" מורה על חשכות ליל הגלות, יסורים וצרות, ואילו "בוקר" מורה על אור היום, על פדות וגאולה, ובמה יכולים להפוך את "ויהי ערב" ל"ויהי בוקר", "יום אחד" ע"י אחדות בעם ישראל, וזהו כתוב ב"שפת אומר" שאנו אומרים בתפלותינו "עושה שלום ובורא את הכל" שהשלום שקול כנגד הכל.

(הרה"ק רבי זאב מסטריקוב זיע"א)

ונהר יוצא מעדן וגו' ומשם יפרד לארבעה ראשים (ב' - י')

הרה"ק רבי זושא מהאניפולי זיע"א הגדיר פעם את סדר הנחלת דרך החסידות לדורותיה על יסוד הכתוב "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים". "עדן" הוא הבעש"ט הקדוש זיע"א, מחולל דרך החסידות, "נהר" הוא המגיד הקדוש ממעזריטש זיע"א, שדלה והשקה מתורת רבו הבעש"ט הק'. "הגן" הוא אחי הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זיע"א, "ומשם יפרד לארבעה ראשים", החוזה הקדוש מלובלין זיע"א, המגיד הקדוש מקוזניץ זיע"א, הרה"ק מאפטא זיע"א והרה"ק רמ"מ מרימנוב זיע"א, הם ארבעת התלמידים שקיבלו מפי רבם והמשיכו את השלשלת להפיץ תורתו ברבים.

בזעת אפיך תאכל לחם (ג' - ט')

הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זיע"א ראה פעם יהודי אחד אשר הלך בשוק במרוצה ובחפזון רב. שאלו הצדיק: לשם מה אתה רץ כל כך? השיבו היהודי: אני רודף אחר מזונותי ופרנסתי. אמר לו רבי לוי יצחק: וכי מנין לך שפרנסתך הולכת לפניך, שאתה רץ אחריה להשיגה? אולי היא נמצאת מאחריך, ונמצאת שאתה בורח ממנה.

ויהי הבל רעה צאן וקין היה עובד אדמה (ד' - ב')

האדם נברא כדי לעבוד את הבורא ית' שמו בתורה ובתפילה, אולם כדי שיוכל לפרנס את עמנו הוא חייב גם לעסוק במלאכה, כדרך שאמרו חז"ל (פרקי אבות פ"ב מ"ב) "יפה תלמוד תורה עם דרך ארץ". לפיכך עוסק הצדיק בעניני העולם הזה מתוך צער, משל כאילו היה כפוי לכך, שכן בעצם הוא רוצה לעסוק אך ורק בעבודת ה'. לעומתו הרשע, הלהוט אחרי תאוות העולם הזה, אצלו המלאכה והמסחר הם העיקר, והוא שש לקראת כל עיסוק בעניני העולם הזה. וזה שבאה התורה הקדושה לרמז בפסוק, "ויהי הבל רועה צאן" אין ויהי אלא לשון צער, הבל עסק ברעיית הצאן מתוך צער, ואילו קין "היה עובד אדמה" אין והיה אלא לשון שמחה, הא היה עושה את עבודת האדמה מתוך שמחה. לפיכך "וישע ה' אל הבל ואל מנחתו ואל קין ומנחתו לא שעה".

(תפארת שלמה)

ויאמר ה' אל קין למה חרה לך וגו' ואם לא תיטיב לפתח חטאת רובץ (ד' - ו' - ז')

הש"ת אמר לקין, "למה חרה לך" אין היצר הרע אורב אלא על פתחך שלך, משאתה פותח לו פתח בהתרשלותך, בקרירותך ובספקנותך, מיד הוא מופיע ובא, בבחינת פרצה קוראת לגנב, והוא מביא אותך לידי עשיית המעשים הגרועים ביותר, ואפילו לידי רציחה רח"ל, השתדל נא איפה, שלא להראות לו פתח פתוח, כי אז תיווכח לראות שאין לו כל שליטה עליך, אלא להיפך "ואתה תמשול בו".

(הגר"א מוילנא זיע"א)

פניני השבת

ויכולו השמים וכל צבאם

בילדותו היה הרה"ק רבי ישראל מרוזין זיע"א עושה מעשה דרדקים, אוהב להפליג במשובת משחקים במבואי הבית ובגן הסמוך לו. פעם בערב שבת קרוב לשקיעת החמה, ראהו אחיו הבכור רבי אברהם והוא עודנו שקוע במשחק, אמר לו רבי אברהם: כלום אינך חושש שמה תסיח דעתך ותגיע חס ושלום לידי חילול שבת? השיב לו רבי ישראל: לא, השבת עדיין רחוקה. וזאת מניין לך? שאל אחיו. השיב לו רבי ישראל: צופה אני בשמים ורואה שהם עוד כמו שהיו, ואילו כשבאה השבת מיד מתחלפים השמים ובאים שמים חדשים.